

ARQUEOLOGIA GENERAL

Curs 2000/2001

Grup 1 22135

Professora: Paloma González Marcén

Horari classes teòriques: 1er quadrimestre

Horari classes pràctiques: 1er quadrimestre

ESTRUCTURA I OBJECTIUS DEL CURS

Consisteix en un primer bloc dedicat a donar una aproximació històrica de com s'ha desenvolupat la investigació arqueològica, a partir especialment del segle XIX, i quines són les seves característiques metodològiques principals. Un segon bloc del curs es dedicarà a il·lustrar i avaluar la seva aplicació i incidència actual a diferents problemes i períodes històrico-cronològics en directa relació amb el projecte de classes pràctiques.

PROGRAMA DE LES CLASSES TEÒRIQUES

1er BLOC

- De les relíquies: creences i simbologies dels objectes.** Restes materials i religió: proves d'existència i sobrenaturalitat.
- L'art i la obra humana.** El concepte renaixentista de l'ésser humà. La creació artística com a culminació de l'espírit humà: les grans civilitzacions.
  - **La recerca de tresors: el col·leccionisme i l'antiquarisme.** El descobriment de l'Antiquetat clàssica i la recerca de les civilitzacions antigues. Els gabinets del món com a inici de la recerca arqueològica: la classificació. L'aportació de Winckelmann.
  - **Textos i objectes: l'arqueologia filològica.** A la recerca de les ciutats perdudes: Troia i Tartessos.
- La recerca dels orígens.** El debat sobre la procedència de l'espècie humana. La il·lustració i les explicacions laiques sobre la presència humana al món i la seva perfectibilitat.
  - **Les lliçons de la terra: geologia i profunditat temporal.** El dogma bíblic del diluvi. Transformisme de Lamarck i lleis geològiques de Lyell: naturalisme, paleontologia i estratigrafia. Els descobriments francesos: Boucher de Perthes, Mortillet i Dart.
  - **Tipologia i evolucionisme.** L'evolució tecnològica a partir de la indústria lítica del Paleolític.
- L'arqueologia com a història sense documentació escrita.** La informació arqueològica com a substituïda de la informació dels textos clàssics: l'arqueologia històrica a la perifèria del món clàssic. De la reivindicació nacional als projectes d'història social i econòmica.
  - **La recerca dels pobles: identitat i cultura material.** La obra de Gordon Childe. Les cultures arqueològiques: com a referent d'explicació de la dinàmica històrica: classificació i evolució tecnològica.
- L'organització de les societats humanes.** La informació arqueològica sobre el comportament humà. Les restes materials com a indicadores d'activitats humanes: economia, ideologia i societat.
  - **La dimensió horitzontal de l'empremta humana: habitar i deshabitar l'espai.** La explicació sincrònica: les excavacions horitzontals soviètiques i el seu referent teòric. Les propostes de Leroi-Gourhan, Kathleen Kenyon, Wheeler i Laplace. L'arqueologia espacial: l'estudi dels assentaments.
  - **Investigant la vida a través dels morts: l'arqueologia funerària.** Aixovars i arquitectura funerària: patrons rituals com a reflex de l'organització social. Simbologia i ideologia en el tractament de la mort. La informació paleoantropològica: estat de salut, patrons alimentaris i demografia.
  - **La relació entre les societats i la natura.** L'aprofitament humà dels recursos naturals: sistemes d'obtenció i processament d'aliments i organització econòmica. Els estudis paleobiològics. De l'arqueologia mediambiental a l'arqueologia del paisatge. Prospeccions i estudis territorials.
- L'arqueologia com l'estudi de la cultura material**

El significat de la cultura material: tecnologia, funcionalitat i simbolisme. Leroi-Gourhan i l'arqueologia cognitiva. L'arqueologia industrial com a història de la tecnologia.

  - **Coneixement i aprenentatge: l'estudi de la tecnologia i l'art.** Tecnologia com a control tècnic. Les cadenes operatives. Els estudis artefactuals. Les capacitats cognitives de l'espècie humana: art i comunicació.
  - **La arqueologia com l'estudi de l'acció humana sobre el seu entorn.** L'arqueologia del món contemporani.

2on BLOC

- Objectivitat i relativisme de les interpretacions arqueològiques.** Els límits del coneixement arqueològic. Què es pot saber a partir de les restes materials del passat?
  - L'arqueologia entre la ciència i les cosmogonies.** Pedres de llamp, extraterrestres i paraarqueologia. L'arqueologia com a afició: la confrontació entre l'arqueologia científica i les altres arqueologies.
  - L'arqueologia i acció política i social.** L'ús polític de l'arqueologia i del patrimoni arqueològic: ideologia, poder i desigualtats. La recuperació i activació d'identitats col·lectives.
  - L'arqueologia com a producte cultural a la societat actual.** Turisme, oci i educació.
-

PROGRAMA DE LES CLASSES PRACTIQUES

Les classes practiques d'aquest curs van encaminades a l'elaboracio d'un projecte de registre i analisi dels conjunts patrimonials (arqueològics i arquitectònics) ubicats al Campus de la Universitat Autònoma de Barcelona com a indicadors de les diferents fases i transformacions històriques experimentades en aquesta àrea des de la prehistòria fins a l'actualitat.

La metodologia del projecte de classes practiques es fonamentara en tècniques no destructives de l'arqueologia (prospecció, registre i topografia) i es recolzara en la documentació complementària disponible per a l'estudi de conjunts materials d'èpoques històriques (documents d'arxius, documentació fotogràfica, cartografia, informació oral).

Les classes practiques tindran sessions a l'aula en les que es pormenoritzaran i es debatran les estratègies metodològiques que es portaran a terme en les sessions de treball de camp. La no assistència a les sessions de treball de camp implicara la no superació de les classes practiques.

AVALUACIO DEL CURS

El programa de classes teòriques de l'assignatura serà avaluat mitjançant un test de multi-respostes que inclourà tant els continguts impartits a classe com la bibliografia de lectura obligatòria. El projecte de classes practiques serà avaluat mitjançant l'assistència a les sessions de treball de camp i un treball pautat que es compondrà dels treballs parcials de les sessions pràctica i una valoració sintètica final.

BIBLIOGRAFIA

(Hi haurà a la venda un dossier de lectures obligatòries per les classes teòriques i de suport per la realització del treball de les classes practiques)

- N BALLART, J. (1997), *El patrimonio histórico y arqueológico: valor y uso*, Ariel, Barcelona.
- 22/1 BINFORD, L.R. (1983), *En busca del pasado*, Crítica, Barcelona.
- 22/1 CARANDINI, A., (1984), *Arqueología y cultura material*, Mitre, Barcelona.
- 3/1 CHILDE, V.G. (orig.1957), *Introducción a la Arqueología*, Ariel, Barcelona.
- 7/1 DANIEL, G. (1987), *Un siglo y medio de arqueología*, FCE, Mèxic.
- 1/1 FERNANDEZ, V. (1989), *Teoría y método de la arqueología*, Síntesis, Madrid.
- 1/1 GROENEN, M. (1994), *Pour une histoire de la préhistoire: le paléolithique*, Millon, Grenoble.
- 1/1 GUTIERREZ, S. (1997), *Arqueología. Introducción a la historia material de las sociedades del pasado*, Universitat d'Alacant, Alacant.
- 1/1 LEROI-GOURHAN, A. (orig. 1945, 1988), *El Hombre y la Materia. Evolución y Técnica I*, Taurus, Madrid.
- 1/1 LEROI-GOURHAN, A. (orig. 1945, 1988), *El Medio y la Técnica. Evolución y Técnica II*, Taurus, Madrid.
- 1/1 MITHEN, S. (1998), *Arqueología de la Mente*, Crítica, Barcelona.
- 22/1 RENFREW, C. i BAHN, P. (1994), *Arqueología. Teoría, Métodos, Práctica*, Akal, Madrid.
- 1/1 SHANKS, M. i TILLEY, Ch. (1987), *Re-Constructing Archaeology. Theory and Practice*, Cambridge University Press, Cambridge.
- 1/1 SCHNAPP, A. (1993), *La conquête du passé. Aux origines de l'archéologie*, Carré, Paris.
- 3/1 TRIGGER, B. (1992), *Historia del pensamiento arqueológico*, Crítica, Barcelona.
- N STOCZKOWSKI, W. (1994), *Anthropologie naïve, Anthropologie savante. De l'origine de l'homme, de l'imagination et des idées reçues*, CNRS, Paris.